

CHWIŁA

Cena 60 hal.

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

PRENUMERATA:
Miesięcznie we Lwowie 10 K. bez dostaw
do domu.
OGŁOSZENIA wedle umowy.

REDAKCJA, ADMINISTRACJA I EKSPEDYCJA
— LWÓW, PASAŻ HAUSMANA. L. 1.

W sprawie świadczeń wojennych.

U schyłku asymilacji żydowskiej.

W ostatnich czasach ujawnia się dążenie do zgalwanizowania obumarłej asymilacji żydowskiej na obszarach Polski. Nie od rzeczy przebiegnie zastanowić się, czy i o ile program asymilacyjny ma obecnie warunki bytu i widoki powodzenia.

Przez długi okres kilku pokoleń, od wystąpienia z końcem osmnastego wieku w czasie sejmiku czteroletniego polityków postępowych polskich w rodzaju Butrymowicza, którzy szukali „sposobu uformowania Żydów polskich w pożytecznych krajowi obywateli” aż po lata osmdziesiąte ubiegłego stulecia, kiedy działacze zaczęli umyślnie zorganizowane stronnictwo asymilacyjne (na naszym gruncie jako towarzystwo „Przymierze braci”), asymilacja miała na celu „oświecenie” i „uobywatelenie” Żydów.

Oświata szerzyła się zrazu bez przyczynienia bezpośredniego propagatorów asymilacji pod wpływem idei mendelsohnowskich z epoki „oświecenia”, liberalizmu i tolerancji, które przy końcu 18. wieku zwołała przenikały z Niemiec wraz z znacniejszą liczbą Żydów do miast polskich i galicyjskich.

Z tego też powodu asymilacja oświatowa, daleka od dążenia do amalgamowania narodo-owego, dokonywała się w języku niemieckim. Zydzki postępowi nazywani byli przez kół konserwatywne, chasydzkie „Niemcami”, strój europejski, przybrany przez Żydów postępowych i zupełnie podobny do stroju otoczenia polskiego był określanym jako „niemiecki”. Później w miarę postępu szkolnictwa publicznego polskiego i wyznaniowego żydowskiego oświata wśród Żydów zatracala coraz bardziej charakter niemiecki, przybierając cechę polską. Z czasem oświata wśród Żydów rozwinęła się do wysokiego stopnia; a udział Żydów w szkołach średnich doszedł obecnie nawet do niepożądanych, zbyt wielkich rozmiarów.

Jednostronność kształcenia się i zarobkowania Żydów wymaga bezspornie zmiany kierunku wychowania. Jestto jednak zadanie szeroko zakrojonej polityki gospodarczej żydowskiej, zupełnie obce ciasnemu programowi jakiegokolwiek specyficznego programu. I jak niezgodne z faktycznym stanem rzeczy byłoby twierdzenie, że np. czytelnik tzw. goldmanowskiej przychylny się istotnie do podniesienia oświaty wśród Żydów, taksamo bezpodstawnym byłoby przypuszczenie, jakoby specyficzna robota asymilacyjna zdolała dokonać potrzebnej zmiany kierunku kształcenia Żydów.

I myśli o „uobywateleniu” Żydów ograniczała się wedle programu „Przymierza braci” zrazu do postulatu „krzewienia ducha obywatelskiego pomiędzy Żydami galicyjskimi”, „szerzenia między ludnością starozakonną przesvědzenia o konieczności wszechstronnego pełnienia obowiązków obywateli kraju”. Program ten przez pewien czas nie kwestyonował — przynajmniej wyraźnie — istotnych dóbr narodowych żydowskich, w szczególności nie zaprzeciał zasad i treści religii żydowskiej i nie występował nawet przeciw językowi hebrajskiemu. Wszak towarzystwo „Przymierze braci”, używające także nazwy hebrajskiej „Agudas Achim”, obok organu polskiego „Ojczyzna” wydawało samo dołączek hebrajski „Ha-

Wojna domowa w Niemczech.

Nauen, w marcu. Na burzliwym posiedzeniu berlińskiego rad delegatów w dniu 12. marca b.m. przyszło do ostrego starcia między zwolennikami Scheidemanna z jednej a niezawisymi i komunistami z drugiej strony. Podczas posiedzenia weszli uzbrojeni rządowi żołnierze i zajęli wszystkie

wejścia. Posiedzenie wśród nieopisanego wrzasku zostało przerwane. Na przedmieściach berlińskich irwają ustawiczne walki między Spartakowcami i mianowicie marynarzami lądowej i morskiej dywizji i wojskami rządowymi.

Krwawe manifestacje w Czechach niem.

Wiedeń. Ludność Czech niemieckich zwłaszcza miast: Osiek, Cieplice, Oheb i Karslbud urządziła przed paru dniami olbrzymie manifestacje przeciw panowaniu Czechów. Rząd czeski wysłał przeciw manifestantom wojsko, które w czasie starcia z manifestantami użyto broni palnej. Ofiarą starć padło wielu Niemców. W małej mie-

scinie Kaden poległo 18 Niemców. W następstwie tych demonstracji cofnął rząd praski dowódź żywności do niem. Czech. Wśród ludności niemieckiej panuje ogromne wzburzenie. Zwrócił się do rządów niem.-austriackiego i niemieckiego z prośbą o interwencję.

Bawaria przeciw Prusom.

Monachium. Pisma ogłaszają oświadczenie nowego rządu rad robotniczo-żołnierskich ostrze-

gające rząd pruski, oraz Scheidemanna przed podjęciem jakichkolwiek kroków, któreby mogły być poczytywane za wniechanie się w wewnętrzne sprawy Bawarii.

mazkir”. I tzw. „uobywatelenie Żydów” postępowało bez istotnego wpływu asymilatorów, a postępowało, o ile chodzi o stronę Żydów (czyli o ile chodzi o ich przejmowanie się przedświadczaniem o konieczności wszechstronnego pełnienia obowiązków obywatelskich wobec kraju) mimo nawet, iż do „Przymierza braci” ów drugi brat wcale się nie zgłaszał.

Dopóki brakło państwowości polskiej, to „uobywatelenie Żydów” na obszarze polskim nie mogło się ujawniać w wyraźnej, na zewnątrz widocznej formie. Ślad ukuto broni przeciw nim i zaczęto nadawać postulatowi „uobywatelenia Żydów” charakter coraz bezwzględniejszy i radykalniejszy. Żądano bezwzględnej polonizacji Żydów, zupełnego usunięcia tradycji żydowskiej, przyjęcia w całości polskiej jaźni zbiorowej jako swojej i przestania być Żydami, stworzenia z Polaków i Żydów w Polsce zamieszkałych jednolitego (politycznie, ekonomicznie i kulturalnie) narodu polskiego, sformułowano w końcu alternatywę, która Żydom pozostaje: „albo Palestyna, albo asymilacja konsekwentna ewent. za pośrednictwem chrztu”.

Konkluzja ta oznaczała wyraźnie bankructwo programu asymilacyjnego. Stronnictwo asymilacyjne w roku 1892 zaczęło za swą. „Ostatnie słowo” jego (w „Ojczyźnie”) było: „Zmęczeni i strudzeni ustępujemy. Sądziłismy i sądzimy, że Żydów uobywatelić tylko można przy współdziałaniu społeczeństwa rdzennego polskiego. Zda nam się na się ze społeczeństwem polskie podać nam rękę do tej wspólnej pracy dla wspólnej korzyści. Zawiadaliśmy się”.

Z postawionej przez asymilatorów alternatywy Żydzi wybrali Palestynę, nie rezygnując jednak ani z obowiązków ani z praw pełnych obywateli kraju, mimo antysemityzmu czy asymilizmu solidarystów i nacjonalistów polskich, oraz reklamując wobec państwa prawa dla swej odrębnej społeczności narodowej, której nigdy się nie wyrzekli.

Wobec tego, że z chwilą wskrzeszenia

państwowości polskiej, Żydzi na obszarze państwa polskiego uwydatnić mogą wyraźnie swą stanowisko obywateli polskich narodowości żydowskiej, dawny postulat asymilacyjny „uobywatelenia” stał się bezprzedmiotowym.

Tak tedy asymilacja stanęła na martwym punkcie, gdyż chyba nie przypuszczamy, aby istotnie dążyła do asymilacji „konsekwentnej za pośrednictwem chrztu”.

Jeśli oznaki nie mylą, niektórzy zwolennicy asymilacji żydowskiej zaczynają zdawać sobie z tego sprawę, zaczynają rozumieć, że walka przeciw żywiołowemu ruchowi narodowemu wśród Żydów nie ma widoków powodzenia. Propagatorzy asymilacji żydowskiej muszą liczyć się z tym ruchem i, o ile w ogóle wstąpiła w szranki, ograniczyć się do delenzji, do próby ocalenia rozbitków swego okrętu.

To też na odbytym niedawno w Warszawie zjeździe asymilatorów z Królestwa i Galicyi wielu mowców oświadczyło się za obraniem takiej wspólnej platformy pracy, któraby przecie nie miała charakteru bojowego wobec żądania przez narodowców żydowskich autonomii narodowej. Podobnie na odbytej we Lwowie przedmiotowej konferencji w sprawie polsko-żydowskiej, wśród kół asymilatorskich a i wśród kół polskich nie zarysował się wprawdzie jednołity pogląd na kwestię żydowską, nastroj wszakże, jaki dał się zauważyć, zdawał się świadczyć o tem, że i zwolennicy asymilacji żydowskiej na tutejszym gruncie porzucili wreszcie politykę przymusowej asymilacji i otwartej walki przeciw tym, którzy przyznają się do narodowości żydowskiej i domagają się narodowej i kulturalnej autonomii.

Niedługo, spodziewamy się, nadejdzie czas, kiedy upowszechni się przekonanie, że tylko stanowczy odwrót od dotychczasowej polityki asymilacyjnej zdola wytworzyć nową i zdrową dla Polaków i Żydów związanną formę współzycia i tylko jednolity front całego związania polskiego może je uratować od niechybnej katastrofy.

Sytuacja wojenna

Lwów dnia 18. marca godz. 3 popoł. 1919.

Biurowasprasowe komunikuje:
Nieprzyjacielska linia przełamana,
Oddziały idące z zachodu zajęły Milatyn,
Mielnik, Bar i Górę Jadrzyńską.
Akcyja postępuje naprzód.

Godz. 8 wieczorem:
Nasze wojska odsieczy z Zachodu nawiązały pod wieczór między godz. 8 mą a 9-tą łączność z Gródkiem Jagiellońskim. Tor i gościnięc wolny, połączenie z Zachodem uzyskane.

Nieprzyjacieli cofa się w popłochu, nasze oddziały ścigają go brawurowo.

Dywizya lwowska: Artylerya nieprzyjacielska ostrzeliwała Domażyń, Kozce i Zboiska. Nieprzyjacieli dwukrotnie markował atak na Skniłow oraz ostrzeliwał Łapajówkę, Żmna Wodę i Perseńkówek.

Dywizya pułk. Sikorskiego: Oddziały nasze zajęły Ottenhausen oraz podsunęły się pod Burchthal. Popołudniu nieprzyjacieli ostrzeliwał Gódek i stacyę kolejową.

Komuniści litewscy urządzają pobór rekruta.

Wilno. 15. marca odbył się pierwszy krajowy zjazd działaczy oświaty ludowej. Na podstawie uchwały związku młodzieży komunistycznej wileńskiej, wszyscy członkowie związku od 17 roku życia mają jawić się w tych dniach do poboru. Utworzona została centralna kooperatywa robotnicza.

Kemunistyczna uprawa roli.

Moskwa 15. marca. W sprawie robót polnych dnoszą, że w licznych miejscowościach postanowiono przystąpić na wiosnę do wspólnej uprawy ziemi.

Terytoryalne żądania Belgii na konferencji pokojowej.

Paryż. P. przedstawiciele Belgii oświadczyli na konferencyi pokojowej, że Belgia domaga się: 1) zwrotu prowincyi Zelandyi, 2) zwrotu części prowincyi Limburgu, 3) zwrotu czteru powiatów dawnego ks. Liege. Nadto domaga się Belgia jak najrychlejszego przeprowadzenia plebiscytu w b. ks. Luksemburg i przyłączenia tego księstwa do Belgii w razie, jeżeli większość ludności za tem się oświadczy.

Zagadnienie rosyjskie przesłanką ustalenia granic innych państw.

Wiedeń (P.A.T.). Delegaci pokojowi będą zmuszeni zająć się zagadnieniem rosyjskiem, ponieważ jest rzeczą niemożliwą ustalić granice wschodnie Polski i Rumunii i bez uwzględnienia sytuacji w Rosyi i bez rokowań z delegatami rosyjskimi. Nadto musi być rozstrzygnięta kwestya: jak długo wojska amerykańskie pozostaną w Rosyi. Amerykanie stoją jeszcze zawsze na stanowisku, że bez wysłuchania opinii państw wchodzących w rachubę, nie może nastąpić rozstrzygnięcie. Podnoszą się głosy twierdzące, że należy wystąpić komisję mieszaną z poleceniem zbadania sytuacji w Rosyi. Komisya taka ma być wysłana do Czech i do Polski, nadto do wszystkich krajów, gdzie zachodzi opawa przed ruchem bolszewickim.

Wiadomości polityczne.

Położenie gospodarcze Austrii, zwłaszcza zaś stan aprowizacyjny, są z każdym dniem coraz gorsze a pomoc udzielona przez koalicyę w pierwszych dniach po przewrocie listopadowym już się wyczerpała. Odcięta zarówno od zagranicy jak i pozbawiona dowozu z Czech, zmuszona jest Austria od kilku dni do przeprowadzania rekwizycji w obrębie mi. Wiednia.

Pomoc ze strony koalicyi napotyka w szczególności na przeszkodę ze strony Włoch, których pretenzje do rządu austriackiego dotąd nie zostały zaspokojone. Znaczna przeszkodą jest oczywiście także brak dobrych środków płatniczych, waluta austriacka spada bowiem coraz bardziej w kursie międzynarodowym.

Jako ostatecznego środka ratunku użyła Austria zawiadawiając salin i walorów płatnych w złocie. Ofertę powyższą podobno ostatecznie przyjęto w Paryżu.

Warszawa. „Przegląd” że Paderewski wyryż a najwcześnieji dopiWiadomość, jakoby miał oza już za parę dni, okazała

Z Paryża donoszą do rencyi alianatów postanow o strzenie blokady wzmożniono garnizon al 25.000 ludzi.

Nie zaniechano też z sennej przeciw Rosyi.

Rządy bolszewicki

Paryż. (P.A.T.). Z Sz Socjalista norweski, F z osławionym Woroskim dla badania rządów bols Sztokholmu i ogłasza rezu „Socialdemokrat”. Nigdy i towniejszych nie skierowa siewietów. Funterwold oświ jest nieprzerwanie w stanie cy sparaliżowali działalność arestując przywódców i k lency od zabezpieczenia por i dobrobytu, spowodowali robotnicy, będący warstwą mierają z głodu.

Funterwold zarzuca c wietów brak wszelkiego d stracyjnego, gdyż zostali w dzi, nie będących specjalni stanowią imigranci, nie zna slytucya bolszewicka łączy sów władzę usta wodawczą Sowieły pomnożyły ilość stają pustką, gdyż dzieci domu dla pilnowania bydł ce szukają kawałka chleba. syjsy osiągnęli rezultaty je ganizacyi wojskowej. Atol składa się z żywiłłów zup zmowi. Wszystkie reguły c szef tej armii, który podob odznaczenia żołnierzom. użęduje 500 komisji, m egzekucjami masowymi, i przeciw siewietom.

Z życia żyd

— Legion żydowski Neumann, obywatel Łódzki, go: Elimelecha, który wstąpił dowskiego legionu w Pal z stacyi zborniej batalionu a ska specjalnie urządzonego skich.

List zaopatrzony jest o schroniska żołnierskiego wiającej z jednej strony św („menorah”), z drugiej zaś Dawida w środku. Z prawej napis „h'ad amenu” (za nas ny napis: „u'wad orobnu” dole widnieje napis: „Bojtk dowskie schronisko żołniersk

W liście, donosi, Elimele on jak i jego towarzysze bi List, który został wysł angielskiej poezyi polowej nadszedł do Sztokholmu dni 2 marca br. do Łodzi.

Porozumienie międ amerykańskimi syonistami żydowski „Caj” donosi, iż a angielskimi syonistami do iż należy żądać, aby Pale pod protektorat Anglii, jako Narodów

Dokument francuski skiej. W czasie ostatnich rządów angielskim a franci stynny wyszedł na jaw doku wie żydowskiej znajdującej

przed Wydziałem mobilizacyjnym N. D. W. P. przy ul. Heimańskiej l. 6, II. p. a to:

- a) urodzeni w latach 1902 do 1883 w dniach 20. i 21. marca br.;
- b) urodzeni w latach 1882 do 1869 w dniach 22. i 23. marca br., począwszy od godziny 8 rano. Ponadto wszyscy zdolni do pracy mężczyźni chcący jako ochotnicy wstąpić do oddziałów robotniczych, mają się stawić tamże dnia 19. marca br. o godzinie 8 rano

Nie stosujący się do rozporządzenia będą dostawiani przymusowo i ulegną karom przewidzianym w ustawie o świadczeniach wojennych.

Z kroniki sejmowej

Posłowie: Adam, Głabiński i tow. uczynili wniosek na wezwanie rządu, aby:

- 1) do dni 30 oznaczył warunki obsadzenia stanowisk w służbie administracyjnej od III. rangi w wszystkich rodzajach służby, 2) do dni 30 ogłosił konkurs na wszystkie posady od III—VII rangi z 60 dniowym terminem zgłaszania się kandydatów, 3) do 3 miesięcy przedłożył projekt pragmatyki służbowej dla urzędników administracyjnych w służbie polskiej.

W numerze 60 z 14. bm. donieśliśmy, że po łowie Związku nar. lud. uczynili wniosek nagły na utworzenie komisji dla sprawy żydowskiej.

Wniosek ten brzmi:
Sprawa żydowska w Polsce stała się w ciągu wojny pod wpływem zmiennych losów wojennych i zabiegów wrogich nam państw i obywateli jedną z naderżliwszych spraw o charakterze nie tylko wyznaniowym i społecznym, ale także narodowościowym. Gruntowne zbadanie tej sprawy i wskazanie środków zaradczych, zgodnych z jednolitością ustroju państwowego Polski, utrudnia rozbieżność kierunków i obozów w samem społeczeństwie żydowskiem, jak nie mniej rozgorzenie społeczeństwa polskiego i wzajemne zalet i zarzuty ze strony Żydów, mające swe źródło częścią w stosunkach przeawojennych, częścią zaś w wypadkach z czasów wojny dzisiejszej.

Wobec tego, że sprawa żydowska w Polsce wskutek znacznej liczby ludności żydowskiej nie może zejść z porządku dziennego i zostać w stanie dzisiejszego zaognienia, dalej ze względu na to, że wrogi nam żywioły usiłują ją sprowadzić na pole międzynarodowe, domagając się załatwienia jej w sposób, uwzględniający godność i niezawisłość naszego państwa, podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy utworzyć: osobną komisję sejmową z 15 członków dla sprawy żydowskiej, z poleceniem wszechstronnego rozpatrzenia tej sprawy przy pomocy ankiety, powołanej z pośród kół, z tą sprawą dokładnie obznajomionych, zebrania materyału przygotowawczego i przedstawienia wniosków dla jej załatwienia.

Zniesienie blokady Austrii.

Paryż. (P.A.T.). „New Rotterdam Courant” donosi, że Rada dzieiesięciu na konferencyi pokojowej postanowiła znieść blokadę Austrii.

awie świadczeń wojennych.

ya rządząca ogłosiła rozporządzenie marca 1919 l. 153/B co do świadczeń i niektórych kategorii świadczeń przewidzianych w obowiązującej jeszcze ustawie o świadczeniach wojennych. łując się natę ustawę o świadczeniach rozporządzenie K. R. postanowie-

wykonania szeregu robót, potrzebów wojskowych lub w interesie armii mogą być w miarę zapotrzebowania i zasu zakreślony potrzebą użyci w drojsowej, o ile nie zgłosi się dostateczna ników, wszyscy zdolni do pracy mężczyzzy nie przekroczyli 50. roku życia; ydy posiadacz koni lub innych zwierząt ch oraz wozów ciężarowych winien je żnicą i zaprzęgiem bezwarunkowo od o tygodnia na dwa dni do dyspozycy miasta i placu dla celów czyszcza za wynagrodzeniem oznaczyć się marrode osobnego rozporządzenia.

o obowiązku osobistych świadczeń pod gólinionych, to w pierwszym rzędzie będą bezrobotni, a to przedewtacy, którzy ze względu na swój zawód, specjalnie do ośności tych robót, nadz przed starszymi.

orządzenie wyraźnie uwalnia od oboiadczeń osoby, wymienione w §. 5 u-ryackiej; bezwarunkowo zatem uwol a) umysłowo lub fizycznie do pracy b) arzędnicy państwowi i w ogóle pu-licznelcy gmin, nadto osoby, które na obowiązujących ustaw mogą żadać i ze służby w pospolitem ruszeniu; zajmujące się duszpasterstwem; d) osi istawie międzynarodowych umów wy-zywczajowo uwoinione.

ido według § 5 ustawy austriackiej są od dłużej trwających robót i świad obrębem gminy zamieszkania; amodzielni rolnicy, właściciele fabryk i

icy, u których uwzględnienia godne stozinne czynią nieobecność zobowiązane-irażenia egzystencyi członków rodziny pieczeństwo, niemożliwa.

lnienie od świadczeń przysługuje rówkom miejskiej straży obywatelskiej. do uprawnień osób pociąganych do i świadczeń rozporządzenie powołuje §. ustawy austriackiej. Przepis ten zaś a, że osoby pociągnięte do osobistych mają dla siebie i swoich rodzin tę wa do zaopatrzenia jak osoby wojsko sprowadzające niezdolność zarobkoclectwo lub śmierć dowodnie nastąpiły świadczeń. Tak samo potrzebujące rodziny osób pociąganych do świadbistych mają prawo: co tychsamych o rodziny powołanych do służby wojsób. Rozmiar tych wsparć, względnie nia normują osobne rozporządzenia.

pada podnieść, że wedle § 7 ustawy au-za osobiste świadczenia należy się wy-nie unormować się mające osobnem roz-aniem przy uwzględnieniu rodzaju robót, lceń. Robotnicy otrzymują ponadto wy-nie za zuzycie i uszkodzenie zebranych narzędzi; w końcu osoby, które w cz-łceń zachorowały, mają prawo do bez-łeczenia w wojskowych zakładach sani-

Imnień jeszcze wypadła, że według § 4 ustryackiej od świadczeń osobistych poyć mogą — o ile to możliwe — tylko by, które wedle swego zwyczajnego za-ądane są do odnośnych robót rozporządzeniu samem nie ma o tem ty, co odnosi się ono do osób wyszty tylko do pewnych narodowości lub wy-otmiast rozporządzenie wykonawcze wy-ż Magistram. Lwowa wraz z Komen- a f placu postanawia wyraźnie, że obo-ają wszyscy mężczyźni bez różnicy wyzna-rodowości, oraz, że zgłosić się mają